

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 czerwca 2022 r.

Pozycja 101

POSTANOWIENIE z dnia 19 stycznia 2021 r. Sygn. akt Ts 108/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.N. w sprawie zgodności:

- 1) art. 3 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz. U. z 2010 r. poz. 179) z art. 21 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 5 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.) w związku z art. 3 ust. 1 i 7 ustawy powołanej w punkcie 1 oraz § 2, § 3, § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej z dnia 6 lipca 2007 r. w sprawie ustalenia granicy portu morskiego we Władysławowie od strony morza, redy i lądu (Dz. U. Nr 134, poz. 942) z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji;
- 3) art. 3 ust. 7 oraz art. 4 ust. 4 ustawy powołanej w punkcie 1 z art. 31 ust. 3 w związku z art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5, 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1963 r. Nr 61, poz. 284),

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 9 lipca 2019 r. (data nadania), R.N. (dalej: skarżący) – adwokat występujący we własnym imieniu – przedstawił żądanie przytoczone na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Rejonowy w W. oraz Sąd Okręgowy w G. rozpatrywały sprawę o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Przedmiotem rozpoznania była ważność czynności prawnych dotyczących nieruchomości położonych na obszarze portu morskiego w W.

Na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w G. z 20 marca 2008 r. (sygn. akt [...]), wieczystymi użytkownikami nieruchomości oraz właścicielami budynków, którymi była zabudowana, pozostawali O. i R.N. Następnie Sąd Rejonowy w W. V Zamiej-

scowy Wydział Ksiąg Wieczystych [...] dokonał takiego wpisu do prowadzonej księgi wieczystej.

4 marca 2010 r. O.N. zmarła i z mocy ustawy spadek po niej nabyli R.N. i S.N. Następnie 16 listopada 2011 r. R.N. sprzedał swój udział w spadku i na tę okoliczność została zawarta umowa nabycia udziału w spadku (Rep. [...]).

Starosta P. w imieniu Skarbu Państwa 3 kwietnia 2015 r., w trybie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz. U. z 2010 r. poz. 179; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 998; dalej ustawa o portach), wniósł przeciwko skarżącemu pozew o uzgodnienie treści księgi wieczystej przedmiotowej nieruchomości (nr [...]) z uwagi na to, że znajduje się ona w granicach portu morskiego w W. Zgodnie bowiem z § 4 i § 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej z dnia 26 lipca 2007 r. w sprawie ustalenia granicy portu morskiego w W. od strony morza, redy i lądu (Dz. U. z 2007 r. Nr 134, poz. 942; dalej: rozporządzenie w sprawie granic portu morskiego) – przeniesienie udziałów ich użytkownika wieczystego wymaga zgody ministra właściwego ds. gospodarki morskiej pod rygorem „bezwzględnej nieważności” dokonanej czynności prawnej, zgodnie z art. 3 ust. 7 ustawy o portach.

Sąd Rejonowy w W. (dalej: Sąd Rejonowy) wyrokiem z 4 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) uzgodnił z rzeczywistym stanem treść księgi wieczystej m.in. przez wykreślenie:

– skarżącego z działu II księgi wieczystej prowadzonej dla działki ewidencyjnej Nr [...] położonej w W., jako użytkownika wieczystego gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste właściciela budynków stanowiących odrębną nieruchomość oraz urządzeń stanowiących przedmiot odrębnej własności skarżącego co do całości wpisanego na jego rzecz przedmiotowego prawa,

– M.K. i R.N. z działu II księgi wieczystej prowadzonej dla działki ewidencyjnej Nr [...] położonej w W., jako współużytkowników wieczystych gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste i współwłaścicieli budynków stanowiących odrębną nieruchomość oraz urządzeń stanowiących przedmiot odrębnej własności skarżącego co do całości wpisanych na jego rzecz udziałów w przedmiotowym prawie.

Wyrokiem z 4 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w G. (dalej: Sąd Okręgowy) oddalił apelację od rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego oraz zasądził od skarżącego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania sądowego. Orzeczenie to doręczono skarżącemu 11 czerwca 2019 r.

Zdaniem skarżącego uznanie przez sądy, że umowa nabycia udziału w spadku, jako zawarta bez uprzedniej zgody Ministra Skarbu Państwa, jest dotknięta nieważnością, stanowi niedopuszczalną wykładnię rozszerzającą ograniczenia prawa własności. Skarżący uważa, że skoro nie mógł zastosować się do dyspozycji art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 ustawy o portach, to przysługuje mu ochrona z art. 5 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (ówcześnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1145; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.), ponieważ to po stronie powodowej doszło do nadużycia prawa podmiotowego.

W opinii skarżącego uregulowania art. 3 ust. 7 i art. 4 ust. 4 ustawy o portach są rażąco niesprawiedliwe, ponieważ rygor nieważności czynności prawnej stosowany jest także w sytuacji, gdy strony bez swojej winy nie wystąpiły o wymaganą zgodę. Fakt, że przedmiotowa nieruchomość znajduje się lub może znajdować się w obszarze portu morskiego w W. nie był znany ani stronom czynności prawnej, ani podmiotom publicznym takim jak sądy, notariusz oraz Starosta P. Skarżący uważa, że zamiast bezwzględnego rygору nieważności czynności prawnej, ustawodawca powinien wprowadzić możliwość jej konwalidowania.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 17 listopada 2020 r. wezwano skarżącego do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi przez doręczenie: a) odpisu lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wyroków wraz z uzasadnieniami Sądu Rejonowego oraz Sądu Okręgowego; b) trzech odpisów skargi konstytucyjnej wraz z załą-

czonymi dokumentami. Pismem z 1 grudnia 2020 r. (data nadania) skarżący ustosunkował do powyższego wezwania.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Ma gwarantować, że obowiązujące w systemie prawa akty normatywne nie będą stanowiły źródła ich naruszeń. Jej merytoryczne rozpoznanie uzależnione jest od spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów u.o.t.p.TK.

Wskazany w skardze konstytucyjnej przepis powinien spełniać określone wymogi. Powinien być podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego. Skarżący musi uprawdopodobnić naruszenie wskazanych w skardze konstytucyjnej wolności lub praw. Źródłem ich naruszenia powinna być normatywna treść kwestionowanych przepisów, zaś sposób naruszenia musi zostać określony przez skarżącego w uzasadnieniu wnoszonej skargi. Dopiero kumulatywne spełnienie tak rozumianych przesłanek warunkuje możliwość skutecznego wniesienia, a następnie merytorycznego rozpatrzenia skargi konstytucyjnej przez Trybunał. Niedochowanie któregokolwiek ze wskazanych wymogów sprawia, że skarga zamiast subsydiarnego środka indywidualnej ochrony konstytucyjnych wolności i praw staje się swoistą formą *actio popularis*, zbliżoną w swej istocie do wniosku w sprawie abstrakcyjnej kontroli norm (zob. wyrok TK z 1 lipca 2014 r., sygn. SK 6/12, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 68).

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego rozpatrywana skarga nie spełnia powyższych wymagań.

W myśl art. 67 u.o.t.p.TK Trybunał orzekając jest wprawdzie związany zakresem zaskarżenia wskazanym we wniosku, pytaniu prawnym lub w skardze konstytucyjnej, to jednak w odniesieniu do tego przepisu wielokrotnie wskazywał, że w europejskiej kulturze prawnej ugruntowała się zasada *falsa demonstratio non nocet*, zgodnie z którą kluczowe znaczenie ma istota sprawy, a nie jej oznaczenie (zob. wyroki TK z: 8 lipca 2002 r., sygn. SK 41/01, OTK ZU nr 4/A/2002; 12 lipca 2005 r., sygn. P 11/03, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 80; 28 października 2010 r., sygn. P 25/09, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 82; postanowienie TK z 1 marca 2010 r., sygn. SK 22/09, OTK ZU nr 3/A/2010, poz. 28). Na skargę konstytucyjną – jak przyjmuje Trybunał – składa się cała wyrażająca ją treść, a w *petitum* skargi następuje jedynie usystematyzowanie wątpliwości oraz wskazanie kluczowych w tym względzie wzorców kontroli (zob. wyroki TK z: 8 lipca 2002 r., sygn. SK 41/01, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 51; 24 lutego 2009 r., sygn. SK 34/07, OTK ZU nr 2/A/2009, poz. 10). Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że wynikająca z uzasadnienia skargi konstytucyjnej istota problemu konstytucyjnego nakazuje przyjąć, że skarżący wiąże naruszenie przez treść art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (ówcześnie: Dz. U. z 2010 r. poz. 179; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 998; dalej: ustawa o portach) jego konstytucyjnego prawa wyrażonego w art. 31 ust. 3 Konstytucji nie zaś w jego ust. 1, jak wskazał w *petitum* skargi.

Trybunał ustalił ponadto, że z przywołanych jednostek redakcyjnych ustawy o portach, jak też ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (ówcześnie: Dz. U.

z 2019 r. poz. 1145; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.; dalej: k.c.) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej z dnia 6 lipca 2007 r. w sprawie ustalenia granicy portu morskiego we Władysławowie od strony morza, redy i lądu (Dz. U. z 2007 r. Nr 134, poz. 942; dalej: rozporządzenie) tylko art. 3 ust. 1 i 7 ustawy o portach stanowiły podstawę rozstrzygnięcia co do *meritum* w sprawie skarżącego. Bezpodstawne było więc uczynienie przedmiotem kontroli w niniejszej sprawie art. 4 ust. 4 ustawy o portach, art. 5 k.c. oraz § 2-4 rozporządzenia.

Należy zauważyć, że – mimo wezwania – skarżący nie usunął w wyznaczonym terminie wszystkich braków formalnych skargi konstytucyjnej. W piśmie z 1 grudnia 2020 r., stanowiącym odpowiedź na zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego, przesłał wprawdzie potwierdzone za zgodność z oryginałem wymagane dokumenty, niemniej jednak po raz kolejny wyrok Sądu Rejonowego przedłożony został w sposób niekompletny, tj. bez dwóch stron (tj. s. 40 i 41). W związku z powyższym Trybunał, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK, odmawia nadania sprawie dalszego biegu.

W odniesieniu do zarzutu niezgodności zakwestionowanych przepisów z art. 1 Protokołu nr 1 sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175; dalej: Protokół nr 1) do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5, 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1963 r. Nr 61, poz. 284), należy podkreślić, że – zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji – wzorcami kontroli skargi konstytucyjnej mogą być jedynie przepisy Konstytucji wyrażające prawa lub wolności skarżącego. Badanie przez Trybunał aktów normatywnych pod kątem ich zgodności z aktami prawa międzynarodowego jest niedopuszczalne. Zarzut niezgodności z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji musi więc pozostać bez rozpoznania (por. wyrok TK z 6 października 2009 r., sygn. SK 46/07, OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 132).

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.